2024/2853

18.11.2024 г.

ДИРЕКТИВА (ЕС) 2024/2853 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

от 23 октомври 2024 година

относно отговорността за вреди от дефекти на продукти и за отмяна на Директива 85/374/ЕИО на Съвета

(текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 114 от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет ([1]),

в съответствие с обикновената законодателна процедура ([2]),

като имат предвид, че:

(1) За да се подобри правилното функциониране на вътрешния пазар, е необходимо да се гарантира, че конкуренцията не се нарушава и че движението на стоки не е възпрепятствано. С Директива 85/374/ЕИО на Съвета ([3]) се определят общи правила относно отговорността за вреди, причинени от дефект на стока, с цел да се премахнат различията между правните системи на държавите членки, които могат да нарушат конкуренцията и да засегнат движението на стоки в рамките на вътрешния пазар. По-голямата хармонизация на общите правила относно отговорността за вреди, причинени от дефект на стока, предвидена в посочената директива, би допринесла допълнително за постигането на тези цели, като същевременно ще доведе до по-висока степен на защита на здравето или имуществото на потребителите и на други физически лица.

(2) Безвиновната отговорност от страна на икономическите оператори продължава да е единственият начин за адекватно справяне с проблема за справедливото разпределение на риска, присъщ на модерното технологично производство.

(3) Директива 85/374/ЕИО е ефективен и важен инструмент, но ще се нуждае от преразглеждане, за да бъде отразено развитието на новите технологии – включително изкуствения интелект (ИИ), новите модели на стопанска дейност, свързани с кръговата икономика, и новите глобални вериги на доставки – което доведе до несъответствия и правна несигурност, по-специално по отношение на значението на термина „продукт“. Опитът, натрупан при прилагането на посочената директива, показа също така, че увредените лица срещат трудности при получаването на обезщетение, които се дължат на ограниченията върху предявяването на искове за обезщетение и на предизвикателствата пред събирането на доказателства за доказване на наличието на отговорност особено като се има предвид все по-голямата техническа и научна сложност. Това включва исковете за обезщетение по отношение на вреди, свързани с новите технологии. Следователно преразглеждането на посочената директива ще даде импулс за разгръщането и възприемането на такива нови технологии, включително изкуствен интелект, като заедно с това ще осигури на ищците еднакво равнище на защита, независимо от технологията, за която става въпрос, както и това всички предприятия да се ползват от по-голяма правна сигурност и еднакви условия на конкуренция.

(4) Преразглеждането на Директива 85/374/ЕИО ще бъде необходимо, за да се осигурят последователност и съгласуваност на националното законодателство и законодателството на Съюза в областта на безопасността на продуктите и надзора на пазара. Освен това е налице необходимост да се изяснят основните понятия, за да се гарантират последователността и правната сигурност и еднаквите условия на конкуренция на вътрешния пазар, както и за да бъде отразена текущата съдебна практика на Съда на Европейския съюз.

(5) Като се има предвид обширният характер на необходимите изменения, за да продължи Директива 85/374/ЕИО да бъде ефективна и занапред и за да се гарантират яснотата и правната сигурност, посочената директива следва да бъде отменена и да бъде заменена с настоящата директива.

([1]) ОВ C 140, 21.4.2023 г., стр. 34.
([2]) Позиция на Европейския парламент от 12 март 2024 г. (все още непубликувана в Официален вестник) и решение на Съвета от 10 октомври 2024 г.
([3]) Директива 85/374/ЕИО на Съвета от 25 юли 1985 г. за сближаване на законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите членки относно отговорността за вреди, причинени от дефект на стока (ОВ L 210, 7.8.1985 г., стр. 29).

(6) За да се гарантира, че режимът на Съюза по отношение на отговорността за вреди, причинени от дефекти на продукти е всеобхватен, безвиновната отговорност за вреди, причинени от дефекти на продукти, следва да се прилага за всички движими вещи, в това число софтуер, включително когато те са интегрирани в други движими вещи или инсталирани в недвижими вещи.

(7) Отговорността за вреди, причинени от дефекти на продукти, следва да не се прилага за вреди, произтичащи от ядрени аварии, тъй като отговорността за такива вреди е обхваната от международни конвенции, ратифицирани от държавите членки.

(8) За да се създаде истински вътрешен пазар с високо и еднакво равнище на защита на потребителите и на други физически лица и за да бъде отразена съдебната практика на Съда на Европейския съюз, държавите членки не следва – по отношение на въпросите, влизащи в обхвата на настоящата директива – да запазват или да въвеждат разпоредби, които са по-строги или по-малко строги от разпоредбите на настоящата директива.

(9) Съгласно националното право на държавите членки увреденото лице може да предяви иск за обезщетение за вреди на основание договорна отговорност или извъндоговорна отговорност, която не включва отговорността на производителя за дефектността на продукта, както е установена в настоящата директива. Това се отнася например за отговорността въз основа на гаранция или на вина или обективна отговорност на операторите за вреди, причинени от свойства на организма, получени в резултат на генно инженерство. Такива разпоредби от националното право, които наред с другото служат и за постигане на целта за ефективна защита на потребителите и други физически лица, следва да не бъдат засегнати от настоящата директива.

(10) В някои държави членки увредените лица имат право да предявяват искове за обезщетение за вреди, причинени от фармацевтични продукти, в рамките на специална национална система по отношение на отговорността, в резултат на което ефективната защита на физическите лица във фармацевтичния сектор вече е постигната. Правото на предявяване на такива искове следва да не бъде засегнато от настоящата директива. Освен това не следва да се изключват изменения в такива специални системи за отговорност, стига те да не подкопават ефективността на системата за отговорност, предвидена в настоящата директива или нейните цели.

(11) Схемите за обезщетение извън контекста на режимите на отговорност, като например националните здравни системи, схемите за социална сигурност или осигурителните схеми, попадат извън обхвата на настоящата директива и поради това не следва да бъдат изключени. Някои държави членки например са въвели схеми за предоставяне на обезщетение по отношение на фармацевтични продукти, които причиняват вреди, без да са дефектни.

(12) С Решение № 768/2008/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ([4]) се установяват общи принципи и референтни разпоредби, предназначени да се прилагат в цялото секторно законодателство за продукти. За да се осигури съгласуваност с посоченото решение, някои от разпоредбите на настоящата директива, по-специално определенията, следва да бъдат приведени в съответствие с него.

(13) В ерата на цифровите технологии продуктите може да са материални или нематериални. Софтуерът, като например операционни системи, софтуер на производителя, компютърни програми, приложения или системи с изкуствен интелект, се разпространява все по-масово на пазара и ролята му за безопасността на продуктите става все по-значима. Софтуерът може да се пуска на пазара като самостоятелен продукт или може впоследствие да се интегрира като компонент в други продукти и при работата си може да причинява вреди. Поради това в интерес на правната сигурност следва да се поясни, че за целите на прилагането на безвиновна отговорност софтуерът е продукт, независимо от начина на неговата доставка или употреба и следователно независимо от това дали софтуерът се съхранява в устройство, или достъпът до него се осъществява чрез комуникационна мрежа или технологии „в облак“, или пък се предоставя чрез модел на софтуер като услуга. Информацията обаче не следва да се счита за продукт и поради това правилата за отговорността за вреди, причинени от дефекти на продукти, не следва да се прилагат за съдържанието на цифрови файлове, като например медийни файлове или електронни книги, или изходния код на софтуера. Разработчикът или производителят на софтуер, включително доставчиците на системи с изкуствен интелект по смисъла на Регламент (ЕС) 2024/1689 на Европейския парламент и на Съвета ([5]) следва да се третира като производител.

(14) Безплатният софтуер с отворен код, при който изходният код се споделя без ограничения и потребителите могат свободно да получават достъп, да използват, да модифицират и да разпространяват софтуера или негови модифицирани версии, може да допринесе за научните изследвания и иновациите на пазара. Такъв софтуер е предмет на лицензи, които предоставят на всекиго свободата да използва, копира, разпространява, изучава, променя и подобрява софтуера. За да не се възпрепятстват иновациите и научните изследвания, настоящата директива следва да не се прилага за безплатен софтуер с отворен код, който софтуер се разработва или се доставя извън рамките на търговска дейност, тъй като разработените или доставяни по този начин продукти по определение не се пускат на пазара. Разработването на такъв софтуер или приносът за него не следва да се разбира като предоставяне на този

([4]) Решение № 768/2008/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 9 юли 2008 г. относно обща рамка за предлагането на пазара на продукти и за отмяна на Решение 93/465/ЕИО на Съвета (ОВ L 218, 13.8.2008 г., стр. 82).

([5]) Регламент (ЕС) 2024/1689 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юни 2024 г. за установяване на хармонизирани правила относно изкуствения интелект и за изменение на регламенти (ЕО) № 300/2008, (ЕС) № 167/2013, (ЕС) № 168/2013, (ЕС) 2018/858, (ЕС) 2018/1139 и (ЕС) 2019/2144 и директиви 2014/90/ЕС, (ЕС) 2016/797 и (ЕС) 2020/1828 (Акт за изкуствения интелект) (ОВ L, 2024/1689, 12.7.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj).

софтуер на пазара. Предоставянето на такъв софтуер в отворени хранилища не следва да се счита за предоставянето му на пазара, освен ако това се случва в рамките на търговска дейност. По принцип не следва да се счита, че доставката на безплатен софтуер с отворен код от организации с нестопанска цел се извършва в контекст, свързан със стопанската дейност, освен ако такава доставка се извършва в рамките на търговска дейност. Когато обаче софтуерът се доставя срещу заплащане на цена или за лични данни, които не се използват изключително с цел подобряване на сигурността, съвместимостта или оперативната съвместимост на софтуера, и следователно софтуерът се доставя в рамките на търговска дейност, следва да се прилага настоящата директива.

(15) Когато безплатен софтуер с отворен код, доставян извън рамките на търговска дейност, впоследствие бъде интегриран от даден производител като компонент в продукт в рамките на търговска дейност и по този начин бъде пуснат на пазара, следва да е възможно да се търси отговорност от този производител за вреди, причинени от дефектността на такъв софтуер, но не и от производителя на софтуера, тъй като производителят на софтуера не изпълнява условията за пускане на продукт или компонент на пазара.

(16) Тъй като цифровите файлове като такива не представляват продукт, попадащ в обхвата на настоящата директива, цифровите производствени файлове, които съдържат функционалната информация, необходима за производството на материална вещ чрез осигуряване на възможност за автоматизирано управление на машини или инструменти (напр. пробивни машини, стругове, фрези и печатащи устройства за триизмерен печат), следва да се считат за продукти, за да се гарантира защитата на физическите лица в случаите, когато такива файлове се окажат дефектни. Така например, компютърно проектиран дефектен файл, използван за създаване чрез триизмерен печат на стока, която причинява вреда, следва да поражда отговорност съгласно настоящата директива, когато такъв файл се разработва или доставя в рамките на търговска дейност. За да се избегнат съмнения, следва да се поясни, че суровините, като например газът, водата и електроенергията са продукти.

(17) Цифровите услуги все по-често са интегрирани в даден продукт или са взаимосвързани с него по такъв начин, че липсата на услугата би попречила на продукта да изпълнява някоя от функциите си. Въпреки че настоящата директива следва да не се прилага за услугите като такива, необходимо е тези интегрирани или взаимосвързани цифрови услуги да се включат в обхвата на безвиновната отговорност, тъй като те определят безопасността на продукта в същата степен, както физическите или цифровите компоненти. Тези свързани услуги следва да се считат за компоненти на продукта, в който са интегрирани или с който са взаимосвързани, когато се намират под контрола на неговия производител. Примерите за свързани услуги включват непрекъснатото подаване на данни за трафика в навигационна система, услуга за наблюдение на здравето, която разчита на датчици на физически продукт за проследяване на физическата активност или здравните показатели на потребителя, услуга за контрол на температурата, която следи и регулира температурата на интелигентен хладилник, или услуга за гласова помощ, която позволява един или повече продукти да бъдат контролирани чрез използване на гласови команди. Услугите за достъп до интернет не следва да се разглеждат като свързани услуги, тъй като не могат да се считат за част от продукт под контрола на производителя и би било неразумно да се търси отговорност от производителите за вреди, причинени от недостатъци в услугите за достъп до интернет. Въпреки това продукт, който разчита на услуги за достъп до интернет и не поддържа безопасността в случай на загуба на свързаност с интернет, може да бъде счетен за дефектен съгласно настоящата директива.

(18) Свързаните услуги и други компоненти, включително актуализации и модернизации на софтуера, следва да се считат за попадащи под контрола на производителя, когато са интегрирани в продукт или са взаимносвързани с него или когато са доставени от производителя, или когато производителят разрешава или дава съгласие за тяхното интегриране, взаимно свързване или доставка от трета страна, например когато производителят на уред за интелигентно домакинство даде съгласието си трета страна да предостави актуализации на софтуера за уреда на производителя или когато производителят представя свързана услуга или компонент като част от продукта, дори ако той се предоставя от трета страна. Не следва да се счита, че производителят е дал съгласието си за интегриране или взаимосвързаност само чрез предоставяне на техническа възможност за интегриране или взаимно свързване или чрез препоръчване на определени марки, или чрез незабрана на потенциални свързани услуги или компоненти.

(19) След като продуктът е пуснат на пазара, следва да се счита, че той остава под контрола на производителя, когато същият си запазва възможността да доставя актуализации или подобрения на софтуера – непосредствено или чрез трета страна.

(20) Значимостта и стойността на нематериалните активи нарастват все повече и за да се отчете този факт, следва да се обезщетяват също така унищожаването или увреждането на данни (например цифрови файлове, изтрити от твърд диск), включително разходите за възстановяване или възобновяване на данни. Защитата на физическите лица налага да се предоставя възможност за обезщетяване на материалните загуби, произтичащи не само от смърт или телесна повреда, като например разходи за погребение, разходи за лечение или изгубен доход, и от вреди, причинени на имущество, а и от унищожаване или увреждане на данни. Унищожаването или увреждането на данни не води автоматично до материални загуби, ако пострадалият може да възстанови данните безплатно, например ако съществува резервно копие на данните или данните могат да бъдат изтеглени отново, или ако икономически оператор възстановява или възобновява временно недостъпни данни, например във виртуална среда. Унищожаването или увреждането на данни обаче се различава от изтичане на данни или нарушения на правилата за защита на данните

и следователно настоящата директива не засяга възможността за предявяване на искове за вреди, произтичащи от нарушения на Регламент (ЕС) 2016/679 ([6]) на Европейския парламент и на Съвета, Регламент (ЕС) 2018/1725 ([7]) на Европейския парламент и на Съвета или Директива 2002/58/ЕО ([8]) на Европейския парламент и на Съвета или Директива (ЕС) 2016/680 ([9]) на Европейския парламент и на Съвета.

(21) В интерес на правната сигурност в настоящата директива следва да се поясни, че телесната повреда включва медицински призната и медицински сертифицирана вреда за психичното здраве, която засяга общото здравословно състояние на пострадалия и може да налага терапия или медицинско лечение, като се взема предвид, наред с другото, Международната класификация на болестите на Световната здравна организация.

(22) В съответствие с целта на настоящата директива обезщетението да се предоставя само на физически лица, вредите, причинени на имущество, използвано изключително за професионални цели, не следва да се обезщетяват съгласно настоящата директива. За да се преодолее потенциалният риск от съдебни спорове в прекалено голям брой случаи, унищожаването или увреждането на данни, които се използват за професионални цели, дори и не изключително, не следва да бъдат обезщетявани съгласно настоящата директива.

(23) Държавите членки следва да предвидят пълно и адекватно обезщетяване за всички материални загуби, произтичащи от смърт, телесна повреда, повреда или унищожаване на имущество и унищожаването или увреждането на данни, както и да определят правилата за изчисляване на обезщетението. Освен това следва да се предостави обезщетение за нематериални загуби, произтичащи от вреди, обхванати от настоящата директива, като болка и страдание, доколкото тези загуби могат да бъдат компенсирани съгласно националното право.

(24) Видовете вреди, различни от предвидените в настоящата директива, като чисто икономически загуби, нарушения на неприкосновеността на личния живот или дискриминация, не следва сами по себе си да пораждат отговорност съгласно настоящата директива. Въпреки това настоящата директива не следва да засяга правото на обезщетение за всякакви вреди, включително нематериални, съгласно други режими на отговорност.

(25) За да бъдат защитени физическите лица, следва да се обезщетяват вредите, причинени на имущество, чийто собственик е физическо лице. Тъй като имуществото все по-често се използва както за лични, така и за професионални цели, е целесъобразно да се предвиди обезщетение за вреди на имущество, което се използва за такива смесени нужди. Предвид целта на настоящата директива – да се осигури защита на физическите лица– имуществото, което се използва изключително за професионални цели, следва да бъде изключено от нейния обхват.

(26) Настоящата директива следва да се прилага за продуктите, които са пуснати на пазара или – когато е уместно – са пуснати в действие в хода на търговска дейност, независимо дали срещу заплащане, или безплатно, като например продуктите, доставени в рамките на кампания за спонсориране, или продуктите, произведени за предоставянето на услуга, финансирана с публични средства, тъй като, независимо от това, начинът на доставка има икономически или стопански характер. Понятието „пускане в действие“ е от значение за продукти, които не са пуснати на пазара преди първата им употреба, какъвто може да бъде случаят с асансьорите, машините или медицинските изделия.

(27) Доколкото националното право предвижда това, правото на обезщетение на увредените лица следва да се прилага както за преките пострадали, които са претърпели вреди, причинени непосредствено от дефект на продукта, така и за непреките пострадали, претърпели вреди в резултат на вредата на прекия пострадал.

(28) Като се има предвид повишената сложност на продуктите, на бизнес моделите и на веригите за доставки, както и това, че целта на настоящата директива е да се гарантира, че потребителите и други физически лица могат лесно да упражняват правото си да получат обезщетение в случай на вреди, причинени от дефект на продукта, важно е държавите членки да гарантират, че компетентните органи или структури за защита на потребителите предоставят цялата съответна информация на засегнатите потребители, за да им се даде възможност да упражняват ефективно правото си на обезщетение в съответствие с настоящата директива. При това е целесъобразно държавите членки да

([6]) Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните) (ОВ L 119, 4.5.2016 г., стр. 1).

([7]) Регламент (ЕС) 2018/1725 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2018 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от институциите, органите, службите и агенциите на Съюза и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Регламент (ЕО) № 45/2001 и Решение № 1247/2002/ЕО (ОВ L 295, 21.11.2018 г., стр. 39).

([8]) Директива 2002/58/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 юли 2002 г. относно обработката на лични данни и защита на правото на неприкосновеност на личния живот в сектора на електронните комуникации (Директива за правото на неприкосновеност на личния живот и електронните комуникации) (ОВ L 201, 31.7.2002 г., стр. 37).

([9]) Директива (ЕС) 2016/680 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от компетентните органи за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания и относно свободното движение на такива данни, и за отмяна на Рамково решение 2008/977/ПВР на Съвета (ОВ L 119, 4.5.2016 г., стр. 89).

вземат предвид съществуващите задължения относно сътрудничество между националните органи, отговорни за прилагането на законодателството за защита на потребителите, по-специално задълженията съгласно Регламент (ЕС) 2017/2394 на Европейския парламент и на Съвета ([10]). Важно е националните органи или структури за защита на потребителите да обменят редовно всяка относима информация, която им е станала известна, и да си сътрудничат тясно с органите за надзор на пазара. Държавите членки могат също така да насърчават компетентните органи или структури за защита на потребителите да предоставят информация на потребителите, за да им дадат възможност да упражняват ефективно правото си на обезщетение в съответствие с настоящата директива.

(29) Настоящата директива не засяга разнообразните средства за търсене на обезщетение, които съществуват на национално равнище, било чрез съдебно производство, извънсъдебни решения, алтернативно решаване на спорове или представителни искове съгласно Директива (ЕС) 2020/1828 на Европейския парламент и на Съвета ([11]) или съгласно националните механизми за получаване на колективно обезщетение.

(30) За да се защитават здравето и имуществото на физическите лица, дефектността на даден продукт следва да се определя чрез позоваване не на неговата годност за употреба, а на липсата на безопасността, която дадено лице има право да очаква или която се изисква съгласно правото на Съюза или националното право. Оценката на дефектността следва да включва обективен анализ на безопасността, която обществеността като цяло има право да очаква и да не се позовава на безопасността, която има право да очаква всяко отделно лице. Безопасността, която обществеността като цяло има право да очаква, следва да се оценява, като се вземат предвид, наред с другото, предназначението, разумно предвидимата употреба, представянето, обективните характеристики и свойствата на въпросния продукт, включително очакваната продължителност на жизнения му цикъл, както и специфичните изисквания на групата ползватели, за които е предназначен продуктът. Някои продукти, като животоподдържащите медицински изделия, крият особено висок риск от причиняване на вреда на хора, поради което с тях се свързват особено високи очаквания по отношение на безопасността. За да се вземат под внимание тези очаквания, следва да е възможно съдът да се произнесе, че даден продукт има дефект, без да установява действителната му дефектност, когато той принадлежи към същата производствена серия като продукт, за който вече е доказано, че има дефект.

(31) При оценката на дефектността следва да се вземе предвид представянето на продукта. Въпреки това предупрежденията или друга информация, предоставена с даден продукт, не могат да се считат за достатъчни, за да направят иначе дефектен продукт безопасен, тъй като дефектността следва да се определя въз основа на безопасността, която обществеността като цяло има право да очаква. Поради това отговорността съгласно настоящата директива не може да бъде избегната просто чрез изброяване на всички възможни странични ефекти от даден продукт. Когато се определя дефектността на даден продукт, разумно предвидимата употреба включва и неправилна употреба, която не е неразумна при дадените обстоятелства, като например предвидимото поведение на ползвател на машина в резултат от липса на концентрация или предвидимото поведение на определени групи ползватели, като например деца.

(32) За да бъде отразено все по-широкото разпространение на взаимосвързани продукти, оценката на безопасността на даден продукт следва да отчита разумно предвидимото въздействие, което оказват върху него други продукти, например в рамките на система за интелигентен дом. Следва да се има предвид и въздействието, което оказва върху безопасността на продукта евентуалната способност да се самообучава или да придобива нови характеристики след пускането му на пазара или в действие, за да бъдат отразени оправданите правни очаквания, че софтуерът на продукта и съответните алгоритми са проектирани по начин, който не допуска опасно поведение на продукта. Следователно производител, който проектира продукт със способност да развива неочаквано поведение, следва да продължи да носи отговорност за поведение, което причинява вреда. За да бъде отразен фактът, че в цифровата ера много продукти остават под контрола на производителя след пускането им на пазара, в оценката на безопасността на продукта следва да се има предвид и моментът, в който той напуска контрола на производителя. Даден продукт може да бъде определен като дефектен и поради уязвимостта му от гледна точка на киберсигурността, например когато продуктът не отговаря на свързаните със сигурността изисквания за киберсигурност.

(33) За да бъде отразено естеството на продуктите, чиято цел е да предотвратяват вреди, например предупредителен механизъм като димна аларма, при оценката на дефектността на такъв продукт следва да се вземе предвид неизпълнението на тази цел.

(34) За да бъде отразено значението, което законодателството в областта на безопасността на продуктите и надзора на пазара има за определянето на равнището на безопасност, което дадено лице има право да очаква, следва да бъде пояснено, че съответните изисквания за безопасността на продуктите, включително имащите отношение към безопасността изисквания за киберсигурност, и намесите на компетентните органи, включително издаването на

([10]) Регламент (ЕС) 2017/2394 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2017 г. относно сътрудничеството между националните органи, отговорни за прилагането на законодателството за защита на потребителите, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 2006/2004 (ОВ L 345, 27.12.2017 г., стр. 1).

([11]) Директива (ЕС) 2020/1828 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2020 г. относно представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите и за отмяна на Директива 2009/22/ЕО (ОВ L 409, 4.12.2020 г., стр. 1).

разпореждания за изтегляне на продукти от пазара, или на самите икономически оператори също следва да се вземат предвид при такава оценка. Такива намеси обаче сами по себе си не следва да създават презумпция за дефектност.

(35) В интерес на избора на потребителите и за да се насърчават иновациите, научните изследвания и лесният достъп до нови технологии, съществуването или последващото пускане на пазара на по-добър продукт само по себе си не следва да води до заключението, че даден предишен продукт има дефект. Подобно на това, доставянето на актуализации или модернизации за даден продукт само по себе си не следва да води до заключението, че някоя негова предходна версия е дефектна.

(36) Защитата на физическите лица налага да може да се търси отговорност от всеки производител, участващ в производствения процес, ако доставените от този производител продукти или компоненти имат дефект. Това включва всяко лице, което се представя като производител, като поставя или упълномощава трета страна да постави върху даден продукт неговото име, търговска марка или друг отличителен знак, тъй като по този начин това лице създава впечатление за участие в производствения процес или за поемане на отговорност за него. Когато производителят интегрира в продукта дефектен компонент от друг производител, увреденото лице следва да има възможност да потърси обезщетение за една и съща вреда както от производителя на продукта, така и от производителя на компонента. Когато даден компонент е интегриран в продукт извън контрола на производителя на този продукт, увреденото лице следва да може да търси обезщетение от производителя на компонента, когато самият компонент е продукт съгласно настоящата директива.

(37) За да се гарантира, че увредените лица могат да предявят подлежащ на изпълнение иск за обезщетение в случаите, когато производителят на даден продукт е установен извън Съюза, следва да е възможно да бъдат подведени под отговорност вносителят на продукта и упълномощеният представител на производителя, назначен във връзка с определени задачи съгласно законодателството на Съюза, например съгласно законодателството в областта на безопасността на продуктите и надзора на пазара. Надзорът на пазара показа, че веригите на доставки понякога включват нов вид икономически оператори, което означава, че те не се вписват лесно в традиционните вериги на доставки съгласно съществуващата правна уредба. По-специално такъв е случаят с доставчиците на услуги за обработка на поръчки, които изпълняват много от същите функции като вносителите, но невинаги отговарят на традиционното определение за вносител, предвидено в законодателството на Съюза. Доставчиците на услуги за обработка на поръчки играят все по-значима роля като икономически оператори, като създават възможност за и улесняват достъпа до пазара на Съюза за продукти от трети държави. Тази промяна в значението вече е отразена в правната уредба на безопасността на продуктите и надзора на пазара, и по-специално в Регламенти (ЕС) 2019/1020 ([12]) и (ЕС) 2023/988 ([13]) на Европейския парламент и на Съвета. Поради това следва да е възможно доставчиците на услуги за обработка на поръчки да бъдат подвеждани под отговорност, но предвид субсидиарния характер на тази роля те следва да носят отговорност само ако няма установен в Съюза вносител или упълномощен представител. За да може отговорността да се насочва по ефективен начин към производителите, вносителите, упълномощените представители и доставчиците на услуги за обработка на поръчки, следва да е възможно дистрибуторите да бъдат подвеждани под отговорност само ако не идентифицират бързо съответен икономически оператор, установен в Съюза.

(38) Онлайн продажбите нарастват последователно и трайно, като създават нови модели на стопанска дейност и нови субекти на пазара, като например онлайн платформите. В Регламент (ЕС) 2022/2065 на Европейския парламент и на Съвета ([14]) и Регламент (ЕС) 2023/988 се уреждат, наред с останалото, отговорността и отчетността на онлайн платформите по отношение на незаконно съдържание, включително във връзка с продажбата на продукти. Когато по отношение на дефектен продукт онлайн платформите изпълняват ролята на производител, вносител, упълномощен представител, доставчик на услуги за обработка на поръчки или дистрибутор, те следва да подлежат на същата отговорност, както тези икономически оператори. Когато онлайн платформите играят чисто посредническа роля в продажбата на продукти между търговците и потребителите, те попадат в обхвата на условното освобождаване от отговорност съгласно Регламент (ЕС) 2022/2065. Регламент (ЕС) 2022/2065 обаче постановява, че онлайн платформите, които позволяват на потребителите да сключват договори от разстояние с търговци, не са освободени от отговорност съгласно законодателството за защита на потребителите, когато представят продукта или по друг начин правят възможна въпросната конкретна сделка по начин, който би накарал средния потребител да вярва, че продуктът се предоставя от самата онлайн платформа или от търговец, който действа под нейно ръководство или контрол. В съответствие с този принцип, когато онлайн платформите представят така продукта или по друг начин правят възможна конкретната сделка, съгласно настоящата директива следва да е възможно те да бъдат подвеждани под отговорност по същия начин, както дистрибуторите. Поради това разпоредбите на настоящата директива, отнасящи се до дистрибуторите, следва да се прилагат по аналогия за такива онлайн платформи. Това означава, че такива онлайн платформи следва да носят отговорност само когато представят продукта или другояче правят възможна конкретната

([12]) Регламент (ЕС) 2019/1020 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 г. относно надзора на пазара и съответствието на продуктите и за изменение на Директива 2004/42/ЕО и регламенти (ЕО) № 765/2008 и (ЕС) № 305/2011 (ОВ L 169, 25.6.2019 г., стр. 1).

([13]) Регламент (ЕС) 2023/988 на Европейския парламент и на Съвета от 10 май 2023 г. относно общата безопасност на продуктите, за изменение на Регламент (ЕС) № 1025/2012 на Европейския парламент и на Съвета и на Директива (ЕС) 2020/1828 на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 2001/95/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и на Директива 87/357/ЕИО на Съвета (ОВ L 135, 23.5.2023 г., стр. 1).

([14]) Регламент (ЕС) 2022/2065 на Европейския парламент и на Съвета от 19 октомври 2022 г. относно единния пазар на цифрови услуги и за изменение на Директива 2000/31/ЕО (Законодателен акт за цифровите услуги) (ОВ L 277, 27.10.2022 г., стр. 1).

сделка по начин, който би накарал средния потребител да вярва, че продуктът се предоставя от самата онлайн платформа или от търговец, действащ под нейно ръководство или контрол, и само ако онлайн платформата не идентифицира бързо съответен икономически оператор, установен в Съюза.

(39) В условията на преход от линейна към кръгова икономика продуктите се проектират така, че да са по-трайни и да може да бъдат използвани многократно, да бъдат поправяни и модернизирани. Съюзът също така насърчава иновативни и устойчиви начини на производство и потребление, които удължават функционалността на продуктите и компонентите, като вторично производство, обновяване и поправка, както е посочено в съобщението на Комисията от 11 март 2020 г., озаглавено „Нов план за действие относно кръговата икономика – За по-чиста и по-конкурентоспособна Европа“. Когато даден продукт се модифицира съществено и след това се предоставя на пазара или се пуска в действие, той се счита за нов продукт. Когато модификацията е извършена извън контрола на първоначалния производител, следва да е възможно лицето, направило съществената модификация, да носи отговорност като производител на модифицирания продукт, тъй като съгласно съответното право на Съюза то отговаря за съответствието на продукта с изискванията за безопасност. Дали дадена модификация е съществена, следва да се определя според критериите, установени в съответното право на Съюза и национално право в областта на безопасността на продуктите, включително Регламент (ЕС) 2023/988. Когато по отношение на въпросния продукт не са определени такива критерии, модификациите, които изменят първоначално замислените функции или засягат съответствието на продукта с приложимите изисквания за безопасност, или променят неговия рисков профил, следва да се считат за съществени модификации. Когато съществена модификация се извършва от първоначалния производител или в рамките на неговия контрол и когато това съществено изменение води до дефектност на продукта, този производител не следва да може да избегне отговорност, като твърди, че дефектността е възникнала след пускането на пазара на продукта или пускането му в действие. В интерес на справедливото разпределение на риска в кръговата икономика, икономическият оператор, който прави значителна модификация, в случай че е различен от първоначалния производител, следва да бъде освободен от отговорност, ако този икономически оператор може да докаже, че вредата е свързана с част от продукта, която не е засегната от модификацията. Икономическите оператори, извършващи поправки или други операции, които не включват съществени модификации, следва да не носят отговорност съгласно настоящата директива.

(40) Тъй като продуктите могат да бъдат проектирани по начин, който позволява модификации да бъдат направени чрез промени в софтуера, включително модернизации, за модификациите, направени чрез актуализация или модернизация на софтуера, следва да се прилагат същите принципи, както за модификациите, направени по други начини. Когато съществена модификация се извършва чрез актуализация или модернизация на софтуера или поради непрекъснато учене на система с ИИ, съществено модифицираният продукт следва да се счита за предоставен на пазара или пуснат в действие в момента на действителното извършване на модификацията.

(41) Когато пострадалите не получават обезщетение поради това, че няма лице, което да носи отговорност съгласно настоящата директива, или поради това, че отговорните лица са неплатежоспособни или са престанали да съществуват, държавите членки следва да могат да използват съществуващите национални секторни схеми за обезщетение или да създадат нови такива съгласно националното право, за да се обезщетяват по подходящ начин лицата, които са претърпели вреди, причинени от дефекти на продукти. Държавите членки решават дали тези схеми за обезщетяване да се финансират изцяло или частично от публични или частни приходи.

(42) С оглед на налагането върху икономическите оператори на отговорност, независимо от вината, и с оглед на постигането на справедливо разпределение на риска, лицето, което предявява иск за обезщетение за вреди, причинени от дефект на продукт, следва да носи тежестта на доказване на вредата, на дефектността на продукта и на причинно-следствената връзка между двете в съответствие с изискванията за доказване, приложими съгласно националното право. Лицата, които предявяват иск за обезщетение за вреди, обаче често са в значително по-неизгодна позиция в сравнение с производителите, що се отнася до достъпа и разбирането на информацията за това как е произведен и как работи продуктът. Тази асиметрия на информацията може да подкопае справедливото разпределение на риска, особено в случаите, в които е налице техническа или научна сложност. Поради това е необходимо да се улесни достъпът на ищците до доказателства, които да се използват в съдебни производства. Тези доказателства включват документи, които трябва да бъдат създадени *ex novo* от ответника чрез събиране или класиране на наличната информация. При оценката на искането за разкриване на доказателства националните съдилища следва да гарантират, че този достъп е ограничен до това, което е необходимо и пропорционално, наред с другото, за да се избегнат неконкретни търсения на информация, която не е от значение за производството, и за да бъдат защитени поверителната информация, като например информацията, попадаща в обхвата на адвокатската тайна, и търговските тайни в съответствие с правото на Съюза и националното право, по-специално Директива (ЕС) 2016/943 на Европейския парламент и на Съвета ([15]). Като се има предвид сложността на някои видове доказателства, например доказателствата, свързани с цифрови продукти, националните съдилища следва да могат да изискват тези доказателства да бъдат представени по леснодостъпен и лесно разбираем начин при определени условия.

([15]) Директива (ЕС) 2016/943 на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2016 г. относно защитата на неразкрити ноу-хау и търговска информация (търговски тайни) срещу тяхното незаконно придобиване, използване и разкриване (ОВ L 157, 15.6.2016 г., стр. 1).

(43) Настоящата директива хармонизира правилата за разкриване на доказателства само доколкото тези въпроси се уреждат от нея. Въпросите, които не се уреждат от настоящата директива, включват правила относно разкриването на доказателства по отношение на: досъдебни производства; колко конкретно трябва да бъде искането за доказателства; трети страни; случаи на установителни действия и санкции за неспазване на задължението за разкриване на доказателства.

(44) С оглед на факта, че ответниците може да се нуждаят от достъп до доказателства, с които разполага ищецът, за да се противопоставят на иск за обезщетение съгласно настоящата директива, ответниците също следва да имат възможност за достъп до доказателства. Подобно на искането за разкриване, отправено от ищеца, при оценката на искането на ответника за разкриване на доказателства националните съдилища следва да гарантират, че този достъп е ограничен до това, което е необходимо и пропорционално, наред с другото, за да се избегнат неконкретни търсения на информация, която не е от значение за производството, и за да се защити поверителната информация.

(45) Що се отнася до търговските тайни съгласно определението в Директива (ЕС) 2016/943, националните съдилища следва да бъдат оправомощени да предприемат конкретни мерки, за да гарантират поверителността на търговските тайни по време на производството и след него, като същевременно постигат справедлив и пропорционален баланс между интересите на притежателя на търговската тайна с оглед да я запази в тайна и интересите на увреденото лице. Тези мерки следва да включват най-малко мерки за ограничаване на достъпа до документи, съдържащи търговски тайни или предполагаеми търговски тайни, и за ограничаване на достъпа до съдебни заседания до ограничен брой хора или за разрешаване на достъп само до редактирани документи или протоколи от съдебни заседания. При вземане на решение за подобни мерки е целесъобразно националните съдилища да отчитат необходимостта от гарантиране на правото на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес, легитимните интереси на страните и когато е целесъобразно – на трети лица, както и всички потенциални вреди за която и да е от страните или, когато е целесъобразно, за трети лица, произтичащи от предоставянето или отхвърлянето на тези мерки.

(46) Необходимо е да бъде облекчена тежестта на доказване за ищеца, ако са изпълнени определени условия. Оборимите фактически презумпции са разпространен механизъм за облекчаване на трудностите за ищеца при доказването и дават възможност на съда да обоснове наличието на дефектност или на причинно-следствена връзка чрез наличието на друг факт, който е доказан, като същевременно се спазят правата на ответника. За да се осигури стимул за съблюдаване на задължението за разкриване на информация, когато ответникът не изпълни това задължение, националните съдилища следва да изхождат от презумпция за дефектност на продукта. За защита на потребителите и други физически лица от риск от вреди са приети много задължителни изисквания за безопасност, включително съгласно Регламент (ЕС) 2023/988. За да се засили тясната връзка между правилата относно безопасността на продуктите и правилата относно отговорността, неспазването на тези изисквания следва също да води до презумпция за дефектност. Това включва случаите, когато продуктът не е снабден със средство за записване на информация за неговата работа, както се изисква от правото на Съюза или националното право. Същото следва да се прилага и в случай на очевидна неизправност (пример: стъклена бутилка, която експлодира при разумно предвидима употреба), тъй като е ненужно обременително да се изисква ищецът да докаже дефектност, когато обстоятелствата са такива, че нейното наличие е неоспоримо. Разумно предвидимата употреба обхваща употребата, за която е предназначен продуктът в съответствие с информацията, предоставена от производителя или икономическия оператор, който го пуска на пазара, обичайната употреба, определена от проекта и конструкцията на продукта, и употребата, която може разумно да се предвиди, когато такава употреба може да е резултат от законосъобразно и лесно предвидимо човешко поведение.

(47) Когато е установено, че даден продукт има дефект, и видът на претърпяната вреда, базирайки се най-вече на подобни случаи, обикновено е предизвикан от въпросната дефектност, от ищеца не следва да се изисква да доказва причинно-следствената връзка и съществуването ѝ следва да се предполага.

(48) Националните съдилища следва да изхождат от презумпция за дефектност на продукта или за причинно-следствена връзка между вредата и дефектността, или и двете, когато въпреки че ответникът разкрива информация, за ищеца би било прекалено трудно – по-специално поради техническата или научната сложност на случая – да докаже дефектността, причинно-следствената връзка или и двете. Те следва да направят това, като вземат предвид всички обстоятелства по случая. В такива случаи налагането на обичайния стандарт на доказване, изискван съгласно националното право, което често изисква висока степен на вероятност, би подкопало ефективността на правото на обезщетение. Ето защо, като се има предвид, че производителите разполагат с експертни познания и са по-добре информирани от увреденото лице, и с цел да се поддържа справедливо разпределение на риска, като същевременно се избягва обръщане на тежестта на доказване, от ищеца следва да се изисква да докаже, в случай че затрудненията на ищеца са свързани с доказването на дефектността – само че е възможно продуктът да е бил дефектен, или, когато затрудненията на ищеца са свързани с доказването на причинно-следствената връзка – само че дефектността на продукта е вероятна причина за вредата. Националните съдилища следва да се произнасят по техническата или научната сложност във всеки отделен случай, като се съобразяват с разнообразни фактори. Тези фактори следва да включват сложното естество на продукта, например иновативно медицинско изделие; сложното естество на използваната технология, например машинно самообучение; сложното естество на информацията и данните, които трябва да анализира ищецът; сложното естество на причинно-следствената връзка, например връзка между фармацевтичен или хранителен продукт и появата на здравословен проблем, или връзка, за чието доказване би било

необходимо ищецът да обясни вътрешното функциониране на система с изкуствен интелект. Националните съдилища следва да преценяват и прекомерните трудности във всеки отделен случай. Ищецът следва да представи аргументи, за да покаже, че среща прекомерни трудности, но от него следва да не се изискват доказателства за тези трудности. Така например при иск, отнасящ се до система с изкуствен интелект, за да може съдът да се произнесе, че са налице прекомерни трудности, от ищеца следва да не се изисква да обясни специфичните характеристики на системата с изкуствен интелект, нито как тези характеристики затрудняват установяването на причинно-следствена връзка. Ответникът следва да разполага с възможност да оспори всички елементи на иска, включително наличието на прекомерни трудности.

(49) В интерес на справедливото разпределение на риска икономическите оператори следва да бъдат освободени от отговорност, ако могат да докажат наличието на специфични оневиняващи ги обстоятелства. Те следва да не носят отговорност, когато могат да докажат, че различно от тях лице е причинило това продуктът да напусне производствения процес против тяхната воля или че причината за дефектността на продукта е именно съответствието с правните изисквания.

(50) За производителите моментът, когато продуктът напуска техния контрол, обикновено е моментът на пускане на пазара или на пускане в действие, докато за дистрибуторите такъв момент е моментът, в който те предоставят продукта на пазара. Поради това производителите следва да бъдат освободени от отговорност, ако могат да докажат, че е вероятно дефектността, причинила вредата, да не е съществувала, когато са пуснали продукта на пазара или когато са го пуснали в действие, или че дефектността се е появила след този момент. Тъй като обаче цифровите технологии дават възможност на производителите да упражняват контрол след момента на пускане на продукта на пазара или на пускането му в действие, производителите следва да продължат да носят отговорност за дефектност, която се появява след посочения момент като резултат от софтуер или свързани с него услуги под техен контрол, било под формата на актуализации или модернизации, или на машинно самообучение. Следва да се счита, че такива софтуер или свързани услуги се намират под контрола на производителя, когато те се доставят от производителя или когато производителят дава за тях разрешение или по друг начин дава съгласие за доставянето им от трета страна. Например, ако интелигентен телевизор е представен като включващ видео приложение, но от ползвателя се изисква да изтегли приложението от уебсайта на трета страна след закупуването на телевизора, производителят на телевизора следва да продължи да носи отговорност заедно с производителя на видео приложението за вреди, причинени от дефектност на видео приложението, въпреки че дефектността е възникнала едва след пускането на телевизора на пазара.

(51) Възможността икономическите оператори да избегнат отговорност, като докажат, че дефектността се е появила, след като те се пуснали продукта на пазара или са го пуснали в действие, следва да бъде ограничена когато дефектността на продукта се изразява в липса на софтуерните актуализации или модернизации, които са необходими за отстраняването на уязвими места по отношение на киберсигурността и за поддържането на безопасността на продукта. Такива уязвими места могат да засегнат продукта по такъв начин, че той да причини вреда по смисъла на настоящата директива. За да се вземат предвид отговорностите на производителите за безопасността на продуктите през целия им жизнен цикъл, които произтичат от законодателството на Съюза, като Регламент (ЕС) 2017/745 на Европейския парламент и на Съвета ([16]), производителите следва също така да не бъдат освободени от отговорност за вреди, причинени от дефекти на техни продукти, когато дефектността е възникнала поради това, че те не са доставили софтуерни актуализации или модернизации за сигурност, които са необходими за отстраняването на уязвимите места в продуктите, за да се отговори на променящите се рискове за киберсигурността. Тази отговорност следва да не се прилага, когато доставката или инсталирането на такъв софтуер е извън контрола на производителя, например когато собственикът на продукта не инсталира актуализация или модернизация, доставена с цел да се гарантира или да се поддържа равнището на безопасност на продукта. Настоящата директива не налага задължение за предоставяне на актуализации или модернизации за даден продукт.

(52) В интерес на справедливото разпределение на риска икономическите оператори следва да бъдат освободени от отговорност ако докажат, че по време на период, през който продуктът е бил под контрола на производителя, състоянието на научните и техническите познания, определено чрез справка с най-напредналото равнище на достъпните обективни познания, а не с действителните познания на въпросния икономически оператор, е било такова, че наличието на дефектност не е могло да се открие.

(53) Възможно е да възникнат ситуации, при които отговорност за една и съща вреда носят две или повече страни, по-специално когато в продукт, който причинява вреда, е интегриран дефектен компонент. В такъв случай увреденото лице следва да има възможност да потърси обезщетение както от производителя, който е интегрирал дефектния компонент в своя продукт, така и от производителя на самия дефектен компонент. За да се гарантира защитата на физическите лица, в такива ситуации всички страни следва да носят солидарна отговорност.

(54) В софтуерния сектор е необходима особено висока степен на иновации. С цел да се подкрепи иновативният капацитет на микропредприятията и малките предприятия, които произвеждат софтуер, следва да е възможно тези предприятия да се договорят с производителите, които интегрират техния софтуер в продукт, че последните няма да предявяват

([16]) Регламент (ЕС) 2017/745 на Европейския парламент и на Съвета от 5 април 2017 г. за медицинските изделия, за изменение на Директива 2001/83/ЕО, Регламент (ЕО) № 178/2002 и Регламент (ЕО) № 1223/2009 и за отмяна на директиви 90/385/ЕИО и 93/42/ЕИО на Съвета (ОВ L 117, 5.5.2017 г., стр. 1).

регресен иск към производителя на софтуера в случай на дефектен софтуерен компонент, причиняващ вреда. Такива договорни споразумения, които вече се използват в някои държави членки, следва да бъдат разрешени, тъй като производителят на продукта като цяло във всички случаи носи отговорност за всяка дефектност на продукта, включително на негови компоненти. Отговорността спрямо увреденото лице обаче никога не следва да бъде ограничавана или изключвана от такова договорно споразумение.

(55) Могат да възникнат ситуации, при които — наред с дефектността на продукта — за причината на претърпяната вреда са допринесли действията и бездействията на лице, различно от потенциално отговорния икономически оператор; такива са например случаите с трета страна, която се възползва от уязвимо място на даден продукт по отношение на киберсигурността. В интерес на защитата на потребителите, когато даден продукт има дефект, например поради уязвимо място, което го прави по-малко безопасен, отколкото обществеността като цяло има право да очаква, отговорността на икономическия оператор следва да не се намалява или отхвърля в резултат на такива действия или бездействия на трета страна. Отговорността на икономическия оператор обаче следва да може да се намали или да се отхвърли, когато самите увредени лица поради небрежност са допринесли за причината на вредата, например когато увреденото лице поради небрежност не е инсталирало актуализации или модернизации, предоставени от икономическия оператор, които биха довели до смекчаване или избягване на вредата.

(56) Ако би било възможно отговорността на икономическия оператор да бъде ограничена или изключена чрез договорни разпоредби, това би подкопало целта да се защитават физическите лица. Поради това следва да не се разрешава въвеждането на дерогации с договорни разпоредби. Поради същата причина следва да не е възможно отговорността да се намалява или да се изключва чрез разпоредби на националното законодателство, например чрез определянето на финансови тавани за отговорността на икономическите оператори.

(57) Като се има предвид, че с течение на времето продуктите остаряват, а успоредно с развитието на науката и технологиите се разработват по-високи стандарти за безопасност, не би било разумно производителите да носят отговорност за дефектността на своите продукти за неограничено време. Поради това отговорността следва да е обвързана с разумен срок, а именно 10 години след пускането на пазара или пускането в действие на продукта („краен срок“), без да се засягат исковете, по които съдебните производства не са приключили. За да се избегне неоснователното ограничаване на възможността за обезщетение за вреди, предизвикана от дефектен продукт, в случаите, в които съгласно медицинските доказателства симптомите на дадена телесна повреда се проявяват бавно, крайният срок следва да бъде увеличен на 25 години.

(58) Тъй като съществено модифицираните продукти са на практика нови продукти, следва да започне да тече нов краен срок, когато даден продукт е бил съществено модифициран и впоследствие е бил предоставен на пазара или пуснат в действие, например в резултат на вторично производство. Актуализации или модернизации, които не представляват съществено изменение на продукта, не следва да засягат крайния срок, който се прилага за първоначалния продукт.

(59) Възможността, предвидена в настоящата директива, съгласно която даден икономически оператор, който докаже, че състоянието на научно-техническите познания към момента на пускане на продукта на пазара или в действие или по време на периода, през който продуктът е бил под контрола на производителя, не е било такова, че да позволи откриването на съществуващ дефект, може да се освободи от отговорност, т.нар. „защита срещу риска от развитие“, може да се счита в някои държави членки за неправомерно ограничаване на защитата на физическите лица. Поради това следва да бъде възможно дадена държава членка да се отклони от тази възможност, като въведе нови мерки или измени съществуващи мерки, да разшири отговорността в такива ситуации до конкретни видове продукти, ако това се счита за необходимо, пропорционално и обосновано от цели от обществен интерес, като целите, посочени в Договора за функционирането на Европейския съюз, а именно обществения ред, обществената сигурност и общественото здраве. За да се гарантират прозрачност и правна сигурност за икономическите оператори, извършващи дейност в целия Съюз, използването на такава дерогация от защитата срещу риска от развитие следва да бъде нотифицирано на Комисията, която след това следва да информира останалите държави членки. За да се улесни съгласуваният подход във всички държави членки и съгласуваността с целите на настоящата директива, Комисията следва да може да издава необвързващи становища по предложените мерки или изменения. За да се осигури време за издаване на становище, държавата членка, която предлага такива мерки или изменения, следва да спре временно действието на предложените мерки или изменения в продължение на шест месеца след нотифицирането им на Комисията, освен ако Комисията не издаде становище по-рано. Такова становище следва да бъде издадено след тясно сътрудничество между съответната държава членка и Комисията, като се вземат предвид становищата на други държави членки, ако има такива. В интерес на правната сигурност и за да се улесни приемствеността на договореностите, установени съгласно Директива 85/374/ЕИО, следва също така да е възможно дадена държава членка да запази в своята правна система съществуващите дерогации от защитата срещу рисковете от развитие.

(60) За да се улесни хармонизираното тълкуване на настоящата директива от националните съдилища, от държавите членки следва да се изисква да публикуват окончателните съдебни решения относно отговорността за вреди, причинени от дефекти на продукти, съгласно настоящата директива, което означава, че тези решения не могат или повече не могат да бъдат обжалвани. За да се ограничи административната тежест, от държавите членки следва да се изисква да публикуват само решенията на националните апелативни съдилища или на съдилищата, които са последна инстанция.

(61) За да се подобри разбирането на начина, по който настоящата директива се прилага на национално равнище, в полза, наред с другото, на обществеността, юристите, академичните среди и държавите членки, Комисията следва да създаде и поддържа леснодостъпна и публичнодостъпна база данни, съдържаща съответните съдебни решения, както и препратки към съответните решения, постановени от Съда на Европейския съюз.

(62) Комисията следва да извърши оценка на настоящата директива. Съгласно точка 22 от Междуинституционалното споразумение от 13 април 2016 г. за по-добро законотворчество ([17]) тази оценка следва да се извършва въз основа на петте критерия — ефикасност, ефективност, важност, съгласуваност и добавена стойност, и следва да служи като основа за оценки на въздействието на евентуални по-нататъшни мерки. В своя доклад за оценка Комисията следва да предостави методологията за изчисляване, използвана в нейната оценка. Важно е Комисията да събира цялата необходима информация по начин, който избягва свръхрегулирането и административната тежест за държавите членки и икономическите оператори, като използва информация от всички съответни и надеждни източници, включително институциите, органите, службите и агенциите на Съюза, националните компетентни органи и международно признатите органи и организации.

(63) От съображения за правна сигурност настоящата директива не се прилага за продуктите, пуснати на пазара или пуснати в действие преди 9 декември 2026 г. Следователно е необходимо да се предвидят преходни разпоредби, за да се гарантира продължаващата отговорност съгласно Директива 85/374/ЕИО за вреди, причинени от дефекти на продукти, които са пуснати на пазара или са пуснати в действие преди посочената дата.

(64) Доколкото целите на настоящата директива, а именно — да се гарантират функционирането на вътрешния пазар, ненарушаването на конкуренцията и високо равнище на защита на физическите лица, не могат да бъдат постигнати в достатъчна степен от държавите членки поради общосъюзния характер на пазара на стоки, а поради хармонизиращия ефект на общи правила относно отговорността могат да бъдат по-добре постигнати на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от Договора за Европейския съюз. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящата директива не надхвърля необходимото за постигане на тези цели,

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

ГЛАВА I

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 1

Предмет и цел

С настоящата директива се определят общи правила относно отговорността на икономическите оператори за претърпени от физически лица вреди, причинени от дефекти на продукти, и относно обезщетението за такива вреди.

Целта на настоящата директива е да допринесе за правилното функциониране на вътрешния пазар, като същевременно гарантира високо равнище на защита на потребителите и другите физически лица.

Член 2

Обхват

1. Настоящата директива се прилага за продуктите, които са пуснати на пазара или са пуснати в действие след 9 декември 2026 г.

2. Настоящата директива не се прилага за безплатен софтуер с отворен код, който е разработен или доставян извън рамките на търговска дейност.

3. Настоящата директива не се прилага за вреди, произтичащи от ядрени аварии, тъй като отговорността за такива вреди е обхванатa от международни конвенции, ратифицирани от държавите членки.

4. Настоящата директива не засяга:

а) приложимостта на законодателството на Съюза относно защитата на личните данни, по-специално Регламент (ЕС) 2016/679 и директиви 2002/58/ЕО и (ЕС) 2016/680;

([17]) ОВ L 123, 12.5.2016 г., стр. 1.

б) всяко право, което увреденото лице има съгласно националните правила относно договорната отговорност или относно извъндоговорната отговорност на основания, различни от дефектността на даден продукт, както е предвидено в настоящата директива, включително националните правила, чрез които се прилага правото на Съюза;

в) всяко право, което увреденото лице има съгласно специален режим на отговорност, който е съществувал в националното законодателство към 30 юли 1985 г.

Член 3

Равнище на хармонизация

Държавите членки не могат да запазват, нито да въвеждат в националното си право разпоредби, отклоняващи се от предвидените в настоящата директива, включително по-строги или по-малко строги разпоредби, с които да осигурят различно равнище на защита на потребителите и на другите физически лица, освен ако в настоящата директива е предвидено друго.

Член 4

Определения

За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

1) „продукт“ означава всички движими вещи, дори когато са интегрирани в или взаимносвързани с друга движима или недвижима вещ; той включва електроенергията, цифровите производствени файлове, суровините и софтуера;

2) „цифров производствен файл“ означава цифрова версия или цифров образец на движима вещ, който съдържа функционалната информация, необходима за производството на материална вещ, като позволява автоматизирано управление на машини или инструменти;

3) „свързана услуга“ означава цифрова услуга, която е интегрирана в продукт или е взаимносвързана с продукт по такъв начин, че липсата ѝ би попречила на продукта да изпълнява една или повече от своите функции;

4) „компонент“ означава всяка вещ, независимо дали е материална, или нематериална, суровина или свързана услуга, които са интегрирани в продукт или са взаимносвързани с продукт;

5) „контрол на производителя“ означава, че:

   а) производителят на продукт извършва или, по отношение на действията на трета страна, упълномощава или дава съгласие за:

      i) интегрирането, взаимосвързването или доставката на компонент, включително софтуерни актуализации или модернизации, или

      ii) модификацията на продукта, включително съществените модификации;

   б) производителят на даден продукт е в състояние сам или чрез трета страна да доставя актуализации или модернизации на софтуера;

6) „данни“ означава данни съгласно определението в член 2, точка 1 от Регламент (ЕС) 2022/868 на Европейския парламент и на Съвета ([18]);

7) „предоставяне на пазара“ означава всяка доставка на продукт за дистрибуция, потребление или използване на пазара на Съюза в рамките на търговска дейност, срещу заплащане или безплатно;

8) „пускане на пазара“ означава предоставянето на продукта на пазара на Съюза за първи път;

9) „пускане в действие“ означава първото използване на продукт в Съюза в рамките на търговска дейност, срещу заплащане или безплатно, при обстоятелства, при които този продукт не е пуснат на пазара преди първото си използване;

10) „производител“ означава всяко физическо или юридическо лице, което:

([18]) Регламент (ЕС) 2022/868 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2022 г. относно европейска рамка за управление на данните и за изменение на Регламент (ЕС) 2018/1724 (Акт за управление на данните) (ОВ L 152, 3.6.2022 г., стр. 1).

а) разработва, произвежда или изработва продукт;

б) има проектиран или произведен продукт или който, като поставя върху този продукт своето име, търговска марка или други отличителни характеристики, се представя за негов производител; или

в) разработва, произвежда или изработва продукт за своя собствена употреба;

11) „упълномощен представител“ означава всяко физическо или юридическо лице, установено в Съюза, което е упълномощено писмено от производител да действа от името на този производител във връзка с определени задачи;

12) „вносител“ означава всяко физическо или юридическо лице, което пуска на пазара на Съюза продукт от трета държава;

13) „доставчик на услуги за обработка на поръчки“ означава всяко физическо или юридическо лице, което в рамките на търговска дейност предлага най-малко две от следните услуги: складиране, опаковане, адресиране и изпращане, без да притежава собственост върху този продукт, като се изключат пощенските услуги съгласно определението в член 2, точка 1 от Директива 97/67/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ([19]), услугите за доставка на колетни пратки съгласно определението в член 2, точка 2 от Регламент (ЕС) 2018/644 на Европейския парламент и на Съвета ([20]) и всякакви други пощенски услуги или услуги за превоз на товари;

14) „дистрибутор“ означава всяко физическо или юридическо лице във веригата на доставка, различно от производителя или вносителя, което предоставя определен продукт на пазара;

15) „икономически оператор“ означава производител на продукт или компонент, доставчик на свързана услуга, упълномощен представител, вносител, доставчик на услуги за обработка на поръчки или дистрибутор;

16) „онлайн платформа“ означава онлайн платформа съгласно определението в член 3, буква и) от Регламент (ЕС) 2022/2065;

17) „търговска тайна“ означава търговска тайна съгласно определението в член 2, точка 1 от Директива (ЕС) 2016/943;

18) „съществена модификация“ означава модификация на продукт, след като той е бил пуснат на пазара или пуснат в действие:

а) която се счита за съществена съгласно съответните правила на Съюза или национални правила за безопасност на продуктите; или

б) когато съответните правила на Съюза или национални правила за безопасност на продуктите не определят праг за това какво се счита за съществена модификация, това е модификация, която:

i) променя първоначалните характеристики, предназначение или вид на продукта, без тази промяна да е била предвидена в първоначалната оценка на риска на производителя; и

ii) променя естеството на опасността, създава нова опасност или увеличава нивото на риска.

ГЛАВА II

СПЕЦИФИЧНИ РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ОТГОВОРНОСТТА ЗА ВРЕДИ ОТ ДЕФЕКТИ НА ПРОДУКТИ

Член 5

Право на обезщетение

1. Държавите членки гарантират, че всяко физическо лице, което е претърпяло вреда, причинена от дефект на продукт („увреденото лице“), има право на обезщетение в съответствие с настоящата директива.

([19]) Директива 97/67/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 декември 1997 г. относно общите правила за развитието на вътрешния пазар на пощенските услуги в Общността и за подобряването на качеството на услугата (ОВ L 15, 21.1.1998 г., стр. 14).

([20]) Регламент (ЕС) 2018/644 на Европейския парламент и на Съвета от 18 април 2018 г. относно услугите за трансгранична доставка на колетни пратки (ОВ L 112, 2.5.2018 г., стр. 19).

2. Държавите членки гарантират, че искове за обезщетение съгласно параграф 1 може да предяви също и:

а) лице, което е наследило или е встъпило в правата на увреденото лице по силата на закон или договор на национално равнище или на равнище Съюз; или

б) лице, което действа от името на едно или повече увредени лица по силата на правото на Съюза или на националното право.

Член 6

Вреди

1. Правото на обезщетение съгласно член 5 се прилага по отношение единствено на следните видове вреди:

а) смърт или телесна повреда, включително медицински призната вреда за психичното здраве;

б) вреда или унищожаване на имущество, с изключение на:

i) самия дефектен продукт;

ii) продукт, повреден от дефектен компонент, който е интегриран в или взаимносвързан с този продукт от производителя на същия продукт или е под контрола на същия производител;

iii) имущество, което се използва изключително за професионални цели;

в) унищожаване или увреждане на данни, които не се използват за професионални цели.

2. Правото на обезщетение съгласно член 5 обхваща всички материални загуби, произтичащи от вредите, посочени в параграф 1 от настоящия член. Правото на обезщетение обхваща и неимуществените загуби, произтичащи от вредите, посочени в параграф 1 от настоящия член, доколкото за тях може да бъде получено обезщетение съгласно националното право.

3. Настоящият член не засяга националното право, свързано с обезщетението за вреди съгласно други режими на отговорност.

Член 7

Дефектност

1. Даден продукт се счита за дефектен, когато не осигурява безопасността, която дадено лице има право да очаква или която се изисква съгласно правото на Съюза или националното право.

2. При оценката на дефектността на даден продукт се вземат предвид всички обстоятелства, включително:

а) представянето и характеристиките на продукта, включително неговото етикетиране, дизайн, технически характеристики, състав и опаковка, и инструкциите за неговото сглобяване, инсталиране, употреба и поддръжка;

б) разумно предвидимата употреба на продукта;

в) въздействието, което оказва върху продукта евентуалната способност да продължи да се самообучава или да придобива нови характеристики, след като е пуснат на пазара или е пуснат в действие;

г) разумно предвидимото въздействие, което оказват върху продукта други продукти, за които може да се очаква, че ще бъдат използвани заедно с него, включително посредством взаимовръзка;

д) момента, в който продуктът е пуснат на пазара или е пуснат в действие, или — когато производителят запазва контрол върху продукта след този момент — момента, в който продуктът е напуснал контрола на производителя;

е) съответните изисквания за безопасност на продукта, включително имащите отношение към безопасността изисквания за киберсигурност;

ж) всяко изтегляне на продукта от пазара или друга съответна намеса, свързани с безопасността на продукта, по решение на компетентен орган или на икономически оператор, посочен в член 8;

з) специфичните нужди на групата ползватели, за чиято употреба е предназначен продуктът;

и) в случай на продукт, чиято цел е да предотврати вреди, всяко неизпълнение на тази цел от страна на продукта.

3. Един продукт не може да се счита за дефектен само заради това, че вече или впоследствие е пуснат на пазара или е пуснат в действие по-добър продукт, включително актуализации или модернизации за продукт.

Член 8

Икономически оператори, отговорни за дефект на продукт

1. Държавите членки гарантират, че следните икономически оператори носят отговорност за вреди в съответствие с настоящата директива:

а) производителят на дефектен продукт;

б) производителят на дефектен компонент, когато този компонент е бил вграден или взаимносвързан с продукт под контрола на производителя и е причинил дефект на продукта, без да се засяга отговорността на производителя, посочена в буква а); и

в) в случай на производител на продукт или на компонент, който е установен извън Съюза, и без да се засяга отговорността на този производител:

i) вносителят на дефектен продукт или компонент;

ii) упълномощения представител на производителя; и

iii) когато няма вносител, установен в Съюза, или упълномощен представител — доставчикът на услуги за обработка на поръчки.

Отговорността на производителя, посочена в първа алинея, буква а), обхваща също така всяка вреда, причинена от дефектен компонент, когато той е бил интегриран в или е взаимносвързан с продукт под контрола на производителя.

2. За целите на параграф 1 всяко физическо или юридическо лице, което съществено модифицира продукт извън контрола на производителя и впоследствие го пусне на пазара или го пусне в действие, се счита за производител на продукта.

3. Държавите членки гарантират, че когато икономически оператор от посочените в параграф 1 и установен в Съюза не може да бъде идентифициран, всеки дистрибутор на дефектния продукт носи отговорност, когато:

а) увреденото лице поиска от дистрибутора да идентифицира икономически оператор измежду посочените в параграф 1 и установени в Съюза, или свой собствен дистрибутор, който му е доставил този продукт; и

б) този дистрибутор не идентифицира икономически оператор или свой собствен дистрибутор, както е посочено в буква а), в срок от един месец от получаване на искането, посочено в буква а).

4. Параграф 3 от настоящия член се прилага и за всеки доставчик на онлайн платформа, която позволява на потребителите да сключват договори от разстояние с търговци и която не е икономически оператор, ако са изпълнени условията на член 6, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2022/2065.

5. Когато потърпевшите не получат обезщетение, тъй като никое от лицата, посочени в параграфи 1 — 4, не може да бъде подведено под отговорност съгласно настоящата директива, или защото отговорните лица са неплатежоспособни или са престанали да съществуват, държавите членки могат да използват съществуващи национални секторни схеми за обезщетение или да създадат нови такива съгласно националното законодателство, които за предпочитане да не се финансират от публични приходи, за да обезщетят по подходящ начин увредените лица, които са претърпели вреди, причинени от дефект на продукт.

Член 9

Разкриване на доказателства

1. Държавите членки гарантират, че при искане на лице, което предявява иск за обезщетение в производство пред национален съд за вреди, причинени от дефект на продукт („ищецът“), и което е представило факти и доказателства, които са достатъчни, за да се обоснове правдоподобността на иска за обезщетение, от ответника се изисква да разкрие съответните доказателства, с които разполага, при спазване на условията, посочени в настоящия член.

2. Държавите членки гарантират, че от ищеца се изисква, в съответствие с националното право, да разкрие съответните доказателства, с които той разполага, по искане на ответника, който е представил факти и доказателства, достатъчни за доказване на необходимостта на ответника от доказателства за целите на възразяването срещу иск за обезщетение.

3. Държавите членки гарантират, че разкриването на доказателства съгласно параграфи 1 и 2 и в съответствие с националното право е ограничено до това, което е необходимо и пропорционално.

4. Държавите членки гарантират, че когато определят дали разкриването на доказателства, поискано от дадена страна, е необходимо и пропорционално, националните съдилища вземат предвид законните интереси на всички засегнати страни, включително трети страни, по-специално във връзка със защитата на поверителната информация и търговските тайни.

5. Държавите членки гарантират, че когато от ответника се изисква да разкрие информация, която е търговска тайна или предполагаема търговска тайна, националните съдилища са оправомощени — при надлежно обосновано искане от страна или по своя собствена инициатива — да предприемат конкретни мерки, необходими за запазване на поверителността на тази информация, когато тя се използва или се посочва в или след съдебни производства.

6. Държавите членки гарантират, че когато от една от страните се изисква да разкрие доказателства, националните съдилища са оправомощени, при надлежно обосновано искане от насрещната страна или когато съответният национален съд счете това за целесъобразно и в съответствие с националното право, да изискват тези доказателства да бъдат представени по леснодостъпен и лесноразбираем начин, ако това представяне се счита за пропорционално от националния съд от гледна точка на разходите и усилията за страната, към която е отправено искането.

7. Настоящият член не засяга националните разпоредби, когато такива съществуват, свързани с предварителното разкриване на доказателства.

Член 10

Тежест на доказване

1. Държавите членки гарантират, че от ищеца се изисква да докаже дефектността на продукта, претърпяната вреда и причинно-следствената връзка между дефектността и вредата.

2. Когато е изпълнено някое от долупосочените условия, се изхожда то презумпция за дефектност на продукта:

а) ответникът не разкрива съответните доказателства съгласно член 9, параграф 1;

б) ищецът показва, че продуктът не отговаря на определените в правото на Съюза или в националното право задължителни изисквания за безопасност на продукта, които са предназначени за защита срещу риска от вредата, претърпяна от увреденото лице; или

в) ищецът показва, че вредата е причинена от очевидна неизправност на продукта при разумно предвидима употреба или при обичайни обстоятелства.

3. Когато е установено, че продуктът има дефект и причинената вреда е от вид, който принципно съответства на въпросния дефект, се изхожда от презумпция за причинно-следствена връзка между дефектността на продукта и вредата.

4. Даден национален съд изхожда от презумпция за дефектността на продукта, на причинно-следствената връзка между дефектността и вредата или и на двете, когато въпреки разкриването на доказателства в съответствие с член 9 и като взема предвид всички съответни обстоятелства по случая:

а) ищецът среща прекомерни трудности, по-специално поради техническата или научната сложност, при доказването на дефектността на продукта или на причинно-следствената връзка между дефектността и вредата, или и на двете; и

б) ищецът показва, че е вероятно продуктът да има дефект или че съществува причинно-следствена връзка между дефектността на продукта и вредата, или и двете.

5. Ответникът има право да обори всяка от презумпциите, посочени в параграфи 2, 3 и 4.

Член 11

Освобождаване от отговорност

1. Икономически оператор, посочен в член 8, не носи отговорност за вреди, причинени от дефект на продукт, ако докаже което и да е от следните:

а) в случай на производител или вносител: че не е пуснал продукта на пазара или не е пуснал продукта в действие;

б) в случай на дистрибутор: че не е предоставил продукта на пазара;

в) че е вероятно дефектността, причинила вредата, да не е съществувала към момента, когато продуктът е бил пуснат на пазара, пуснат в действие или — в случай на дистрибутор — предоставен на пазара, или че тази дефектност се е появила след този момент;

г) че дефектността, причинила вредата, се дължи на съответствието на продукта с правни изисквания;

д) обективното състояние на научните и техническите познания по времето, когато продуктът е бил пуснат на пазара, бил е пуснат в действие или е бил под контрола на производителя, не е било такова, че да може да се открие дефектността;

е) в случай на производител на дефектен компонент, както е посочено в член 8, параграф 1, първа алинея, буква б): че дефектността на продукта, в който този компонент е интегриран, се дължи на проектирането на продукта или на инструкциите, дадени от производителя на продукта на производителя на този компонент;

ж) в случай на лице, което модифицира продукт, както е посочено в член 8, параграф 2: че дефектността, която е причинила вредата, е свързана с част от продукта, която не е засегната от модификацията.

2. Чрез дерогация от параграф 1, буква в) икономически оператор не може да бъде освободен от отговорност, ако дефектността на продукта се дължи на което и да е от следните, при условие че продуктът е под контрола на производителя:

а) свързана услуга;

б) софтуер, включително софтуерни актуализации или модернизации;

в) липса на софтуерни актуализации или модернизации, които са необходими за поддържане на безопасността;

г) съществена модификация на продукта.

ГЛАВА III

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ОТГОВОРНОСТТА

Член 12

Отговорност на повече от един оператор

1. Без да се засяга националното право относно съпричиняването или правото на регресен иск, държавите членки гарантират, че когато съгласно настоящата директива отговорни за една и съща вреда са двама или повече оператори, те може да носят солидарна отговорност.

2. Производител, който интегрира софтуер като компонент в даден продукт няма право на регресен иск срещу производителя на дефектния софтуерен компонент, причинил вредата, когато:

а) производителят на дефектния софтуерен компонент, към момента на пускането на този софтуер на пазара, е бил микропредприятие или малко предприятие, което означава предприятие, което, когато се оценява заедно с всички свои предприятия партньори съгласно определението в член 3, параграф 2 от приложението към Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията [21] и заедно с всички свои свързани предприятия съгласно определението в член 3, параграф 3 от същото приложение, ако има такива, е микропредприятие съгласно определението в член 2, параграф 3 от същото приложение или малко предприятие съгласно определението в член 2, параграф 2 от същото приложение; и

б) производителят, който е интегрирал дефектния софтуерен компонент в продукта, се е съгласил с договор с производителя на дефектния софтуерен компонент, да се откаже от това право.

Член 13

Намаляване на отговорността

1. Без да се засяга националното право относно съпричиняването или правото на регресен иск, държавите членки гарантират, че когато вредата е причинена както от дефектността на продукта, така и от действие или бездействие на трета страна, отговорността на даден икономически оператор не се намалява, нито се отхвърля.

2. Отговорността на даден икономически оператор може да бъде намалена или отхвърлена, когато вредата е причинена както от дефектността на продукта, така и по вина на увреденото лице или лице, за което увреденото лице носи отговорност.

Член 14

Право на регресен иск

Когато за една и съща вреда е отговорен повече от един икономически оператор, икономически оператор, който е обезщетил увреденото лице има право да предяви претенции, в съответствие с националното право, спрямо икономическите оператори, които са отговорни съгласно член 8.

Член 15

Изключване или ограничаване на отговорността

Държавите членки гарантират, че отговорността на икономически оператор съгласно настоящата директива по отношение на увреденото лице не е ограничена или изключена чрез договорна разпоредба или чрез националното право

Член 16

Давностен срок

1. Държавите членки гарантират, че за образуването на производство за предявяване на иск за вреди, попадащо в обхвата на настоящата директива, се прилага давностен срок от три години. Давностният срок започва да тече от датата, на която увреденото лице е узнало — или е основателно да се смята, че е узнало — за всички от следните елементи:

а) вредата;

б) дефектността;

в) идентичността на съответния икономически оператор, който може да бъде подведен под отговорност за вредите съгласно член 8.

2. Настоящата директива не засяга националното право което урежда спирането или прекъсването на давностния срок, посочен в първия параграф.

[21] Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията от 6 май 2003 г. относно дефиницията на микропредприятията, малките и средните предприятия (ОВ L 124, 20.5.2003 г., стр. 36).

Член 17

Краен срок

1. Държавите членки гарантират, че увреденото лице няма право на обезщетение съгласно настоящата директива с изтичането на срок от 10 години, освен ако това увредено лице междувременно е образувало производство срещу икономически оператор, който може да бъде подведен под отговорност съгласно член 8. Този срок започва да тече от:

а) датата, на която дефектният продукт, причинил вредата, е бил пуснат на пазара или е бил пуснат в действие; или

б) в случай на съществено модифициран продукт — датата, на която този продукт е бил предоставен на пазара или е бил пуснат в действие след съществената му модификация.

2. По изключение от параграф 1, когато увреденото лице не е могло да образува производство в срок от 10 години от датите, посочени в параграф 1, поради латентността на дадена телесна повреда, увреденото лице вече няма право на обезщетение съгласно настоящата директива с изтичането на срок от 25 години, освен ако увреденото лице междувременно е образувало производство срещу икономически оператор, който може да бъде подведен под отговорност съгласно член 8.

ГЛАВА IV

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 18

Дерогация от защитата срещу риска от развитие

1. Чрез дерогация от член 11, параграф 1, буква д) държавите членки могат да запазят в своите правни системи съществуващите мерки, съгласно които икономическите оператори носят отговорност дори когато докажат, че обективното състояние на научните и техническите познания по времето, когато продуктът е бил пуснат на пазара, бил е пуснат в действие или е бил под контрола на производителя, не е било такова, че дефектността да може да бъде открита.

Всяка държава членка, която желае да запази мерките в съответствие с настоящия параграф, уведомява Комисията за текста на мерките не по-късно от 9 декември 2026 г. Комисията информира за това останалите държави членки.

2. Чрез дерогация от член 11, параграф 1, буква д) държавите членки могат да въведат или изменят в своите правни системи мерки, съгласно които икономическите оператори носят отговорност дори когато докажат, че обективното състояние на научните и техническите познания по времето, когато продуктът е бил пуснат на пазара, бил е пуснат в действие или е бил под контрола на производителя, не е било такова, че дефектността да може да бъде открита.

3. Мерките по параграф 2 следва да са:

а) ограничени до специфични категории продукти;

б) обосновани от цели от обществен интерес; и

в) пропорционални от гледна точка на своята адекватност с оглед на постигането на поставените цели и да не надхвърлят необходимото за постигането на тези цели.

4. Всяка държава членка, която желае да въведе или измени мярка, посочена в параграф 2, уведомява Комисията за текста на предложената мярка и представя обосновка за това как тази мярка е в съответствие с параграф 3. Комисията информира за това останалите държави членки.

5. В срок от шест месеца от получаване на уведомлението по параграф 4 Комисията може да издаде становище относно текста на предложената мярка и обосновката за тази мярка, като вземе предвид всички забележки, получени от други държави членки. Държавата членка, която желае да въведе или измени тази мярка, спира действието на тази мярка в продължение на шест месеца след уведомяването на Комисията, освен ако Комисията не даде становището си по-рано.

Член 19

Прозрачност

1. Държавите членки публикуват в леснодостъпен електронен формат всички окончателни съдебни решения, постановени от техните национални апелативни съдилища или съдилища от последна инстанция във връзка с производства, образувани съгласно настоящата директива. Публикуването на такова решение се извършва съобразно националното право.

2. Комисията създава и поддържа леснодостъпна и публичнодостъпна база данни на съдебните решения, посочени в параграф 1.

Член 20

Оценка

До 9 декември 2030 г. и на всеки 5 години след това Комисията извършва оценка на прилагането на настоящата директива и представя доклад до Европейския парламент, Съвета и Европейския икономически и социален комитет. Тези доклади включват информация относно разходите и ползите от транспонирането на настоящата директива, сравнение с държавите от ОИСР и наличието на застраховка за отговорност за вреди, причинени от дефекти на продукти.

Член 21

Отмяна и преходни разпоредби

Директива 85/374/ЕИО се отменя, считано от 9 декември 2026 г. Тя обаче продължава да се прилага по отношение на продуктите, които са пуснати на пазара или са пуснати в действие преди посочената дата.

Позоваванията на отменената директива се считат за позовавания на настоящата директива и се четат съгласно таблицата на съответствието, поместена в приложението.

Член 22

Транспониране

1. Държавите членки въвеждат законовите, подзаконовите и административните разпоредби, които са необходими, за да се съобразят с настоящата директива до 9 декември 2026 г. Те незабавно информират Комисията за това.

Когато държавите членки приемат тези разпоредби, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Условията и редът на позоваване се определят от държавите членки.

2. Държавите членки съобщават на Комисията текста на основните разпоредби от националното законодателство, които приемат в областта, уредена с настоящата директива.

Член 23

Влизане в сила

Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 24

Адресати

Адресати на настоящата директива са държавите членки.

Съставено в Страсбург на 23 октомври 2024 година.

За Европейския парламент	*За Съвета*
Председател	*Председател*
R. METSOLA	ZSIGMOND B. P.

ПРИЛОЖЕНИЕ

Таблица на съответствието

Директива 85/374/ЕИО	Настоящата директива
Член 1	Член 1
—	Член 2, параграф 2
—	Член 3
Член 2	Член 4, точка 1
—	Член 4, точки 2—9, точка 11 и точки 13—18
Член 3, параграф 1	Член 4, точка 10 и член 8, параграф 1, първа алинея, букви а) и б)
Член 3, параграф 2	Член 4, точка 12 и член 8, параграф 1, алинея първа, буква в), точка i)
—	Член 5
Член 3, параграф 3	Член 8, параграф 3
—	Член 8, параграф 1, първа алинея, буква в), точки ii) и iii) и втора алинея, както и параграфи 2, 4 и 5
—	Член 9
Член 4	Член 10, параграф 1
—	Член 10, параграфи 2—5
Член 5	Член 12, параграф 1
—	Член 12, параграф 2
Член 6	Член 7
Член 7	Член 11
Член 8	Член 13
—	Член 14
Член 9, параграф 1, буква а)	Член 6, параграф 1, буква а)
Член 9, параграф 1, буква б)	Член 6, параграф 1, буква б)
—	Член 6, параграф 1, буква в)
—	Член 6, параграф 2
Член 9, втори параграф	Член 6, параграф 3
Член 10	Член 16
Член 11	Член 17, параграф 1

Директива 85/374/ЕИО	Настоящата директива
—	Член 17, параграф 2
Член 12	Член 15
—	Член 19
Член 13	Член 2, параграф 5, букви б) и в)
—	Член 2, параграф 5, буква а)
Член 14	Член 2, параграф 3
—	Член 18, параграф 1
Член 15, параграф 1, буква б	Член 18, параграф 2
Член 15, параграфи 2 и 3	Член 18, параграфи 3, 4 и 5
Член 16	—
Член 17	—
Член 2, параграф 1	Член 20
—	Член 21
Член 18	—
Член 19	Член 22, параграф 1
Член 20	Член 22, параграф 2
Член 21	Член 20
—	Член 23
Член 22	Член 24